AD
SANCTISS. D. N. SIXTVM V.
PONT. OPT. MAX

Guilielmi Blanci Albiensis I. C.

GALLIA.

LLA *ego, quæ quōdā domui victricibus armis*
Extera Barbarico subdita regna duci:
Quæ potui gentes olim frenare superbas
Iustitiâ, victas sub mea iura trahens:
Aëra quæ magnum impleui clangore tubarum,
Classe fretum, terras milite, laude Polum:
Illa ego, quæ solis precibus non nescia vinci
Pro tot finitimis Regibus arma tuli:
Viribus externis quæ nescio vincier vnquàm,
Sola mei victrix, si modò victa forem:
Illa ego, quæ solo quondam pietatis amore
Ducta, meas duxi transfreta vasta rates:
Restitui quæ sacra sacris, ferroq; coëgi,
Vt Turca imperio viueret ipse meo:
Atque ad me redij spolijs Orientis onusta,
Præfixi & sacris parta trophæa locis:
Illa ego, Romanos PETRI *quæ sede locaui*
Pontifices, proprijs restituiq; bonis:

Et pulchram petij per aperta pericula mortem,
Si moritur, qui vult pro pietate mori:
Illa ego, quæ claras colui studiosiùs artes,
Seu Bellona tuas, siue Minerua tuas:
Illa ego, quæ semper niuei candoris amica,
Et quæ de lactis nomine dicta fui
Gallia (sed sat erat solum præmittere nomen)
Grandior ad patrios accido nata pedes.
Atque colo te, SIXTE parens dignißime cultu,
Et pedibus supplex oscula figo tuis.
Aduentum fortasse meum miraberis ipse,
Quòd subeam externos fœmina sola Lares.
Quòd penetrem duros mõtes, & inhospita tesqua,
Pigra nec inceptum bruma retardet iter.
Sed mirum non est: sum fœmina nomine tantùm,
Cetera mas: odi molle virago genus.
Insolitos soleo sola exantlare labores,
Poßum ego & Alpinas exsuperare niues.
O! quoties gelidas victricia signa per Alpes
Ipsa tuli, casus sustinuíq; graues.
En erit illa dies unquàm, mihi bellica quando
Auspicijs liceat signa mouere tuis.
En erit, vt tandem ciuili libera motu
Extera sub SIXTO Principe bella geram.
Seu canis arentes exurat Sirius agros,
Seu rigeat duro terra coacta gelu,

Seu

Seu densi obscuro fundantur ab aëre nimbi,
Seu grauis æthereo personet axe fragor,
Ipsa æstus, hyemem, pluuias, caliq́; fragorem,
Vimq́; omnem didici pertolerare libens.
Et mihi ab aduerso via si præcluditur hoste,
Præclusam soleo ferro aperire viam.
Sed via tuta fuit, veni secura, nec vllus
Prædo oculos vsquàm constitit ante meos.
Per nemora, & saltus veni, perq́; inuia saxa,
Et secui celeri, flumina larga, rate.
Sed nemora, & saltus, sed & inuia saxa quiescunt,
Et tranquilla fouet, flumina larga, quies.
Omnia tuta silent: tutus venator in altis
Montibus intorta cuspide figit apros.
Fluminis in longo piscator margine tutus
Pendula fallaci contegit æra cibo.
Tutus & vmbrosis in syluis callidus auceps
Incautas ficto carmine fallit aues.
Summo mane vocat desertis tutus in aruis
Rusticus auersos sub iuga dura boues.
Tutus & in pratis tenui proludit auena
Imparibus pastor carmina iuncta modis.
Et vidi, & memini: neque tanta incognitus auctor
Pacis: sub SIXTO *paxq́;, quiesq́; vigent.*
SIXTVS *sic placida Ausonios in pace gubernat,*
Aurea Saturni secula vt esse putem.

Piscator tua, SIXTE, *suo, venator, & auceps,*
Rusticus, & pastor carmine facta canunt.
Auctorem agnoscunt pacis, patriaq; parentem,
Et columen dicunt, præsidiumq; suum.
Cuncta sonant SIXTVM, SIXTVM *: te* SIXTE *recessus,*
Sylua, agri, montes, flumina, prata sonant.
Garrula dumosis habitans in vallibus Echo
Carmina vicinis collibus icta refert.
Quæ vidi his oculis, quæ demum his auribus hausi,
Hæc loquor: an credam sensibus ipsa meis?
At fortasse voles veniendi quærere caussas,
Fecerit externas me quid inire vias?
Tanta mihi SIXTVM *fuerit quæ caussa videndi,*
Dum rabida belli seditione premor?
Expediam paucis. Mihi quæ transmisit alumnus,
Perlegi facili carmina scripta manu,
Carmina cordatum SIXTI *testantia pectus,*
Carmina venturæ posteritatis opus.
Fama meas illo cum carmine venit ad aures,
Fama tuum toto quæ vehit Orbe decus,
Te iusto iniustos ferro domuisse latrones,
Te Latium Latio restituisse tuo.
Te vitijs sanctam purgasse atrocibus Vrbem,
Armatis sicas eripuisse viris.
Quæq; exsul terris in Cælum Astræa volarat,
E Cælo in terras te reuocasse Deam.

Te

Te latas strauisse vias ad templa remota,
Quæ populus toties relligiosus adit.
Te prisca ingentem minitantia templa ruinam,
Et templis ritus restituisse sacros.
Prima noui templi te fundamenta locasse,
Tullus vbi excubias egerat antè suas.
PAVLO *Antoninum te summa in Cochlidis arce,*
Nec' non Traianum suppostuisse PETRO.
Arcu conuexo duxisse in culmina montis,
Qui sonat arguto murmure riuus aquæ.
Obscuris auulsa locis immania saxa
Ante Palatinas constituisse fores.
Plurima perpaucis te perfecisse diebus,
Maiora inq; dies perficienda tibi.
Inueni veniens nudas sua membra puellas,
Sed tamen illæsa virginitate graues;
Quæ properis altas superabant cursibus Alpes,
Nullum humeris inerat vel leue vestis onus.
Fallor, an antiqui Charitas dixere Poëtæ?
Tres etenim vidi nexibus implicitas.
Illæ alacres ibant SIXTI *benefacta canentes,*
Cui Pylij optabant secula longa senis,
Sperantes maiora sibi, neque maxima SIXTI
Cessantes varijs dicere facta modis.
Vix ego credebam; tot enim quis credere posset?
An' non hæc poterant exsuperare fidem?

Perre-

Perrexi visura, meis sed credere nondum
Possum oculis, visus luditur an'ne meus?
Quæ video? cuncta hem! video superantia famam,
Omne omni video carmine maius opus.
En ut sub SIXTO *Laurentia regna quiescunt?*
Ut pax compositis motibus alma viget?
En ut abest toto infestus grassator ab agro?
Ut carpit tutum nocte viator iter?
En ut abest tota immanis sicarius Urbe?
En ut abest tota fur regione latens?
En ut pacificè degit cum coniuge coniunx,
Cum genitore puer, cumq; sorore soror?
Ut metuunt omnes ad iurgia soluere linguam?
Ut metuit coniunx fallere iura thori?
En simplex virgo tedas exosa iugales
Ut uiuit nullis sollicitata procis?
En ut sub SIXTO *rediuiua Astræa resurgit,*
Nec prece, nec precio flectier illa potest?
En ut præscriptis moderatur Legibus Urbem
SIXTUS, *& ut Roma pristina Jura nouat?*
En ut deterret prauos formidine pœna?
Ut dignis defert præmia digna viris?
En ut prima noui ponit fundamina templi,
Splendori antiquum restituitq; suo?
En ut conuexa testudine ducit in Urbem
Illimes riuos prosilientis aquæ?

En

En vt cliuosi complanat culmina montis?
Vtq́; breui longum tempore sternit iter?
En antiqua velut veterum simulacra Deorum
E Capitolina deijcit arce pius?
Quæ facies Vrbis? secli quis vertitur ordo?
Nunc Vrbs hoc maior, quò fuit antè minor.
Qualis Roma modò? quantùm mutatur ab illa
Roma, quæ vanos vana secuta Deos?
Cùm mea gens nondùm veræ pietatis amica,
Imperio nondùm nobilitata meo,
Nocte sub obscura Tarpeiam irrupit in arcem,
Excubiæ somno dum iacuere graui,
Atque anser rauco soluit stridore soporem,
Et vigili Brennum prodidit ore ducem:
Tunc Vrbem miseram temerarius error habebat,
Exitiale nefas, impietasq́; grauis.
Nunc verò excussa errorum caligine felix
Resplendet veri cognitione Dei.
Nunc puris addicta sacris sub Principe SIXTO
Induperatorum futile ridet opus.
„*Tempore mutantur populi, mutantur & vrbes,*
„ *Et tacitum tacito tempore tempus abit.*
Cæsaris en Obelus fama super æthera notus
Obrutus aggesto rudere vt antè fuit?
Cæsare maioris nunc iussu Principis ipse
Conspicuo erectus surgit in astra foro.

Quodq.

Quodq; superstitio sibi grande erexerat olim,
Nunc est diuinæ Relligionis opus.
Cæsaris interijt fastus: sub Cæsare natus
CHRISTVS, *sub* CHRISTO *Cæsar & ipse perit.*
Diuinos Cæsar sibi decernebat honores,
Qui tamen humanæ conditionis erat.
CHRISTVS *factus homo grauida genitricis in aluo,*
Sed qui non ideò desiit esse Deus.
Hic est, ille fuit, tenuesq; euasit in auras:
„ Ipsa sua tandem gloria mole ruit.
At CHRISTI *maior superas se tollit in auras*
Gloria, nec casu corruit illa graui.
Cæsaris è tumulo tibi, CHRISTE, *renascitur ingens*
Gloria, quæ mortis nescia viuet anus.
O moles miranda diu! mirandus & auctor,
In medium qui te transtulit arte forum!
Sed nouus en prodit superas Obeliscus in oras,
Qui fuit aggesta contumulatus humo?
Maximus in Circo latitauit Maximo, & vni
Nunc est inuentus, Maxime SIXTE, *tibi.*
Felix ò nimium felix Obelisce resurgis:
O! quantò est melior sors tua sorte tua?
Tu cæcis tenebris incognitus antè iacebas,
Nunc clarum è tenebris exseris ipse caput.
Et priùs occulta occultum quem vallis habebat,
Nunc mons in Cœli Cœlius astra feret.

Te

Te Solis nato sacrauit vana vetustas,
Sed Solis patri nunc eris ipse sacer.
Longæuo fueras moles inscripta Rhamesti,
Quod lateri incisæ continuere notæ.
Longæuo SIXTO *nunc inscribenda, quòd ille*
Ad Lateranensem te iubet ire domum.
Ille facit, longos vt stes immota per annos:
Illi tu longi temporis omen eris.
O felix iterùm moles, celebrandaq́ cultis
Vatibus: ò! quæ te carmina docta manent.
Carmina, quæ nunquam poterit delere vetustas:
Carmina non vllo deperitura rogo.
Vt neque saxa iacent, sic nec iacet inclyta virtus:
Qui lapides tollit, tollit & ille viros.
Hinc fortuna procul, procul hinc conficta Chimæra,
Si modò quod nihil est, hinc procul esse potest.
Fortunam cæcam Cælo tu Roma locabas,
Fortunà cæcà tu mihi cæca magis:
Immò oculata nimis, nihilum quod Roma videres:
Quin cæca omninò, si nihil ipsa vides.
Nil fortuna fuit, nihil est, nihil ipsa futura,
Aut nihilo quicquam si minus esse potest.
Vna etenim virtus illa est, quæ Principe SIXTO
Non ita sublimes tollit in astra viros.
Illa beat meritos, meritis & honoribus auget,
Diuitias confert, pauperiemq́ leuat.

C Mune-

Muneribusq́; fidem, sibi constantißima, seruat:
Et quos clarificat, semper amica fouet.
Vt SIXTVM *illa fouet,* SIXTVS *sic confouet illam,*
Nec patitur longo delituisse situ.
*S*IXTVM *effert virtus, virtutem* SIXTVS *& effert:*
Hæc dat, & ille capit: hic dat, & illa capit.
Res magè mira mihi, & nunquam sperata videri
Sese nunc oculis obijcit ipsa meis.
An ne meos mendax oculos deludit imago?
An ne mihi Morpheus somnia vana facit?
Ecce sacræ Musæ media versantur in Aula,
Non iam Parnassum, non Helicona tenent.
Euge Palatinæ tandem saluete Sorores:
Aulica nunc salue, rustica turba priùs.
Antè nemus vobis, valles, & rura placebant:
Nunc rus, & vallis, displicuitq́; nemus.
Antè Medusæos fontes habitare placebat,
Nec non Aönij culmina summa iugi.
Nunc Vaticani placuere palatia montis:
Aureus hic locus est, laureus ille fuit.
In Vaticano, Musæ, feliciter este:
Conuenit vt vestris Vatibus iste locus?
Hìc igitur quoniam iußit vos sistere SIXTVS,
Sistite, nec vestris derit Apollo choris.
Nam præerit SIXTVS *vobis, cantumq́; præibit*
In medio residens alter Apollo choro.

Non

Non deerunt fontes; riuos nam SIXTVS *in Vrbem*
Deduxit: fontes prosiluere noui.
Immò Quirinali fontes in monte parantur,
Ipsa Caballinum quem modò Roma vocat.
Non deerunt horti; SIXTVS *sibi fecerat hortos,*
Et Vaticano nobilis hortus inest.
Non deerunt montes; septeno Vrbs vertice surgit,
Et triplicis montis stemmata SIXTVS *habet.*
Chalcographi haud deerũt, cudãt qui carmina vestra;
In Vaticano collocat ille typos.
Hic igitur SIXTI *imperio considite, Musæ,*
Nec paupertatis vos graue mergat onus.
Vos sciat ille inopes, mendicas nesciat vnquàm:
Spem nòn exiguam vos agitare iubet,
Sperate, atque bonis vosmet seruate futuris:
Vos sola SIXTVS *voce beare potest.*
En & alumnus adest? Et tu carissime salue,
Quem foui blando mater amica sinu.
Principis vt SIXTI *celeberrima facta viderem,*
Hùc veni numeris ipsa vocata tuis.
Quàmlibet immenso describas carmine SIXTVM,
Res est carminibus grandior ipsa tuis.
Et cieas Charitas, moueasq; Helicona virentem,
Excedunt grates tot benefacta tuas.
En quales, quantosq; tibi largitur honores
Præcipuo Princeps dignus honore coli?

 En

En vltrò tete admittit penetralibus Aulæ?
An non exsuperant spem benefacta tuam?
Hunc, fili, venerare libens, dum vita manebit:
Fac etiam viuat gratia morte tua.
At tibi, Sancte Parens, cui Gallica natio curæ,
Et cuius felix exitus acta probat,
Munere pro tanto dignas persoluere grates
Certè equidem nostra non opis esse reor.
Sed saltem memori benefactum mente repostum
Hærebit, grates & tibi semper agam.
Et populus summo Phœbus quem prospicit ortu,
Me non ingratam sentiet esse tibi.
Quiq; premit duris Tartessia littora plantis,
Me memorem tanti muneris esse sciet.
Quiq; est extremi gelido sub cardine mundi,
Vni deuotam me sciet esse tibi.
Quiq; habitat Cancri combustam ardore Syenen,
Me memorem tanti sentiet esse boni.
Non me, somniferæ biberem si pocula Lethes,
Immemorem facerent muneris illa dati.
Explora quæcunq; voles, ego iussa capessam,
Vt posita in patrys filia prima sacris.
Seu tu crudeles, Phlegetontica semina, Turcas
Magnanimus bello sollicitare paras:
Siue cauum ratibus mauis sulcare Lemannum,
Vt trepidos hostes obsidione premas:

Seu

Seu magè sacrilegos vis debellare Britannos,
Quos nobis æquor diuidit, atque fides:
Non inuita sequar, sed non sequar, immò praibo,
Hostibus armatas injiciamq́; manus.
Occidet Occiduus nauali Marte Britannus,
Solis ad occasum fœmina sæua cadet.
Sanctorum innocuo nondùm satiata cruore,
(Proh scelus indignum!) fœmina regnat adhuc.
Regnat adhuc, sæuitq́; animis, & cæca furore
Criminis vltorem non videt esse Deum.
Juste Deus, scelerum vindex, & criminis vltor,
Qui geris inuicta tela trisulca manu,
Jmpunita sines, & tot patieris inulta
Crimina, supplicio crimina digna graui?
Cur non ipse tonas? Cur non tua fulmina torques?
Cur tua in auctorem languida facta manus?
Impia lena pios, iustos iniusta trucidat,
Et furit in pœnas ingeniosa nouas.
Lusus ei, manicæ, compes, crux, vincula, carcer:
Et morti insontes dedere, lusus ei.
Jnnocuus sanguis vindictam poscit, & ipse
Purgari fuso sanguine sanguis auet.
Tot notha nota notis, tot fœmina nota nefandis
Actibus, insano nota furore nimis,
Attollit tepido stillantem sanguine dextram:
Cognataq́; noua cæde madescit humus.

Non sat erat claro Reginam sanguine cretam
Carcere conclusam detinuisse diu,
Ni quoque conspiceret caput à ceruice reuulsum
Fœmina (aucasea sauior illa tigri?
O vos, quos summi voluit moderator Olympi
Aurea regali sceptra tenere manu,
Vnanimes terris tam dirum excludite monstrum:
Alcides vobis fiet & ipse minor.
At tu, Sancte Senex, cuius stat legibus Orbis,
Imperium CHRISTVS *cui sine fine dedit,*
Dic modò pugnaces coëant in prælia turmæ,
Et Iani ancipitis claustra patere iube:
O! ego quos habeo iuuenes ad bella paratos:
O! quales mihi sunt in tua vota duces.
A me vindictam proprio nunc iure reposcunt
Fœdera cum Scotis Regibus icta mihi.
Illa mihi quondam materno sanguine iuncta
Siccine crudeli cæde perempta iacet?
Quam duxit, thalamiq; libens in parte locauit
Vnus de nostris Regibus, icta ruit?
Et cesso in gemitus? & cesso in prælia? nec me
Impellit læsam iustus in arma furor?
Arma, arma: effuso placabo sanguine manes,
Anglica victrici monstra domabo manu:
Tu mihi dexter ades, quoniã tua, Summe Sacerdos,
Res agitur, similis te quoque cura premat.

Pon-

Pontificem mulier solio detrudere Summum
Ausa erat in terris imperiosa suis.
Fulmine disiectos prisci finxere Poëtæ
Terrigenas ausos in Iouis ire domum,
Illosq; impositi montis pro talibus ausis
Vasta mole premi fabula ficta refert.
Impia quæ Cælo insultat, CHRISTIq; ministrum
Non colit, immisso fulmine tacta ruet.
Et tandem infelix ALTO sub MONTE iacebit:
SIXTE, tubas belli nunc dare signa iube.
Gallus erit miles, sub te qui prælia inibit:
Et tua qui scribet prælia, Gallus erit.
Dent superi; longa vt longis respondeat ætas
Ausibus, vtq; operi vita sit æqua tuo:
Serus vt in Cælum redeas, populoq; Quirini
Intersis, nec te tollat iniqua dies.
Hìc potiùs magnus magnos tibi quære triumphos,
Neu patère, vt Solymam, te duce, Turca premat.
SIXTE adsiste bonis, & SIXTE resiste proteruis,
Et Pater hìc Patriæ dicier ipse velis.
Hìc Princeps, hìc tu Pastor permitte vocari:
Hìc Mecœnatis nobile nomen ames.

FINIS.

GVILIELMVS BLANCVS
EPISCOPVS TOLONENSIS
GVILIELMO NEPOTI SVO
ROMAM.

VR nimis effusos veteres dixere nepotes?
An quia consueuit prodigus esse nepos?
Scribis magnificè, Non est mendicus Apollo:
Cur igitur toties sedulus æra petis?
Sæpe nepos nummos alieno tempore poscis:
Hoc tibi pro nummis accipe consilium.
Si desint loculi, Patruorum viuito more:
Cùm fueris locuples, viuito more tuo.
Si tibi viginti reddat sestertia fundus,
Nunquid eò centum pendere iure potes?
Multũ, inquis, spargo, quò sit quàmplurima messis:
Messis tempus adest: dic mihi, quando metes?
A puero tibi sum Mecœnas, ecce resigno
In manibus Papæ nomen, & officium.
Qui te sponte sua tam grato affecit honore,
Hic tibi diuitias; nullaq; verba dabit.
Pontificem reuerenter habe, CHRISTOQ; *potenti*
Submitte ingenium, vota, precesq; tuas.

Toloni XIIII.. Kal. Apr. 1587.

REVERENDISSIMO D. GVILIELMO BLANCO EPISCOPO TOLONENSI

Patruo colendissimo, eidemq́; Exmecœnate suo

GVILIELMVS BLANCVS IVNIOR TOLONVM.

CVR nimis effusos veteres dixere nepotes?
An quia non soleat prodigus esse nepos?
Sic à lucendo lucum dixere Latini,
Sic à parcendo Parca vocata fuit.
Scripsi magnificè, Non est mendicus Apollo:
Quæ scripsi SIXTO, *tu tibi scripta putas?*
Poscere sæpe volo, verùm ne poscere possim
Maiestas tanti Principis ipsa facit.
Et quoties aliquid conatur poscere SIXTVM,
Torpescit toties lingua retenta metu.
Talia & ora rubent roseo suffusa pudore,
Qualia Tithoni coniugis ora rubent.
Quinetiam ille suis donat permulta libenter,
Atque importunas vult procul esse preces.
» *Sat poscit, qui nil poscit; nam maxima dona*
Accipit à SIXTO, *qui nihil ipse petit.*

At

At mihi tu Patruus, longo tu cognitus vsu;
Verba tibi possum liberiora loqui.
Tu mihi Mecœnas, teneris tu fautor ab annis:
Tu toties nummos suppeditare soles.
Sed nunc pro nummis cur das mihi carmina Vati?
Ipse peto nummos, non peto consilium.
Carmen adest, sed nummus abest: non cudo monetā,
Ast vno centum carmina cudo die.
Messis, ais, iam tempus adest, successit & æstas:
Tempus adest, fateor, sed sine falce metam?
Nec metitur gratis, nec gratis campus aratur:
Vt tua sementis, sic tua messis erit.
Carmine quot vellent aliò traducere messem,
Carmine traduci messis at ista nequit.
Si mihi nunc SIXTVS *Mecœnas incipit esse,*
Cur mihi Mecœnas desinis esse prior?
Illa mei quònam tibi, Patrue, cura recessit?
Ille mei quònam corde recessit amor?
An tibi nunc alius videor? nec, vt antè solebam,
Dignus amicitia, muneribusq; tuis?
Sed scio, quid tibi vis: cùm sol splendescere cepit,
Splendorem amittunt astra minora suum:
Inq; vago Oceano perdit sua nomina flumen,
Atque minor cessat hic, vbi maior adest.
Sic Mecœnatis purè nunc ipse resignas
In manibus Papæ nomen, & officium.

Qui

Qui me sponte sua tam grato affecit honore,
Hic mihi diuitias, nullaq́; verba dabit.
Pontificem reuerebor enim, CHRISTOq́; *potenti*
Submittam ingenium, vota, preceśq́; meas.
Hoc mihi consilium quouis preciosius auro:
Non peto iam nummos, sed peto consilium.

FINIS.

ROMAE,

Ex Typographia Titi & Paull de Dlanis. CIↃ·IↃ·XXCVII.

